

esetben megfelelő műfajt. Az egyház „királyi”, vagyis vezetői tevékenységében világosan különbséget kellene tenni az ún. intézményes és a funkcionális tekintély között. A mai ember az utóbbira érzékeny, és csak azt tudja elfogadni. Vagyis nem azzal szerez magának tekintélyt egy akármilyen szintű egyházi vezető, hogy bizonyos pozícióhoz jutott az egyházban, hanem azzal, hogy ezt a feladatot jól tölti be! Jólléhet az egyház felépítése hierarchikus, mégis bizonyos demokratikusabb vezetést okvetlenül be kell vezetnie: a vezetési stílus kérdésében, a szakértők bevonása területén. Ha egy adott közösség tagjai talán még nem elég érettek közösségi döntések meghozatalára, a felelős vezető ne kibúvót, hanem feladatot lásson ebben a tényben. Az egyház p a p i tevékenysége ma megköveteli az érthetőbb szimbólumok és az érthetőbb nyelv használatát. Ha a liturgia jelen formája mellett csakis történeti érveket lehet felhozni, az biztos jele az idejétmúlt formának. Ahogy a néhány századdal ezelőtt élt keresztényeknek joguk volt saját világukat, kifejezéseiket a liturgiába építeni, ugyanúgy megvan ez a joga és igénye a mai embernek is, és egyetlen értelmes érvet sem lehet hozni amellett, hogy a régiek ehhez jobban értettek.

Mindezzel csak azt akartuk körvonalazni, hogy az intézményesített formák milyen irányban keresik a továbblépést. Feltételezhetjük, hogy az ilyen téren történő változások sok kifogást tesznek tárgyalanná.

Befejezésül csak egy megjegyzést: Valószínűleg minden időben igaz marad mai lelkipásztorok megfigyelése, amelyet így szoktak megfogalmazni: „amilyen a hívek viszonya a paphoz, olyan a jó Istenhez is”! Ennek az aranyigazságnak a teológiai gyökereit a „pap: alter Christus” kérdésében kell keresnünk. Mint lelkipásztori feladat, ez a tény kihívás a valódi tanúságtételre, amelyre minden apostol, minden megkeresztelt ember küldetést kapott. Mint hétköznapi, tapasztalati tény: állandó figyelmeztetés személyes felelőségünkre: keresztény életünk minősége nem magánügy. Amikor valaki a hibák láttán elfordul az egyháztól, valójában megvalósítja azt a teológiai igazságot, amely szerint minden bűnnek van kollektív vetülete is, és a kiengesztelődésnek is közösségi dimenziót is kell tulajdonítanunk. Az elpártolókat sokszor nem változtathatjuk meg, magunkat azonban mindig jobbíthatjuk!

Lelöczky Gyula

„MINDÖRÖKKÉ FIATAL”

Az egyháztörténelem tanulmányozása arra a meggyöződésre vezet, hogy az Egyház nemcsak a legrégebb intézmény a földön, de egyúttal a legfiatalabb is. Semmilyen más emberi csoportosulásnak nem volt meg az a rugalmassága, ami az Egyházban megvan s amely révén a történelem során fönix módjára

ismételten újjá tudott születni, meg tudott fiatalodni. Gondoljunk akár a „sötét századok” (8.–10.) utáni középkori egyházi renaissance-ra, akár a protestáns reformációt követő katolikus reformkorszakra, akár XXIII. János pápa és a II. Vatikáni Zsinat „ablaknyitására”: az Egyház újra és újra legyőzhetetlen fiatalos energiáról tesz tanúságot. Szentjeit húsz évszázadon át ugyanaz az ifjú lelkesedés fűti. A 2. századi Antióchiai Ignácot, a 16. századi Morus Tamást vagy a 20. századi Maximilián Kolbét ugyanaz a Lélek teszi képessé vértanúságra; évszázadok választják el Remete Szent Antalt Clairvaux-i Szent Bernáttól, Assisi Szent Ferencet a kalkuttai Teréz anyától, mégis az igénytelen szegénységnek ugyanaz az örült szeretete hajtja, űzi őket a pusztába, a kolostorba, a kolduló-ösvényre vagy a legszegényebbek közé. Csakugyan azt kell mondanunk, hogy az Egyház a fiatalok Egyháza: mindenki, aki részt vesz az Egyház kegyelmi életében, és abban a mértékben, amennyire részt vesz benne, bármi legyen is éveinek száma, mindig fiatal marad. Olvassunk bele a Szentírástba, keressük, próbáljuk megelégni ennek az örök fiatalságnak a nyitját, próbáljuk megfejteni a titkot, mi tartja meg az Egyházat, az Egyház tagjait mindig fiatalnak.

* * *

Krisztus jövetelével új nap virradt a világra. A betlehemi csillag igazi hajnalcsillag volt: új kor hajnalát jelezte. Az új ég és új föld (Jel 21,1) látomása már ott derengett a pásztorok szeme előtt, amikor angyalok vették őket körül, amikor a jászolba fektetett Gyermekek csodáiták. Némáságával már a pólyába takart Gyermekek ezt hirdette: „Íme, én újjá alkotom az egész teremtést” (Jel 21,5). Első csodájával Jézus a vizet borrá változtatta: jelenléte drámai változást hozt a világba, a régit valami új, valami minőségileg jobb és nemesebb váltja fel, mámorító szeretet köti össze a világot Istennel. Jézus a hét első napján támadt fel halottaiból: vele, művével új teremtés veszi kezdetét, feltámadt testben új világ kelt ki a sírból. Minden keresztény valami új születésének tanúja a világban. Hite képessé teszi őt, hogy lássa: eltűnik minden, ami régi és öreg, s egy ifjú új világ van születőben. Az evangéliumok, a levelek és a többi írások ismételten hangsúlyozzák, hogy Jézus új szövetséget hozott (Lk 22,20; 1Kor 11,25; 2Kor 3,6; Zsid 9,15; 12,24), új tanítást (Mk 1,27), új parancsot (Jn 13,34; 1Jn 2,7-8; 2Jn 5) hirdet, s formálódik már az új Jeruzsálem (Jel 3,12; 21,2), amelyben új ének (Jel 5,9; 14,3) dicséri az Urat.

Az egész teremtésnek ez az újjáalkotása végső soron a végett a teremtmény végett történik, aki azt eredetileg elrontotta: az emberért. Jézusban a világ egy Ember által újul meg, hogy a z ember megújuljon. Krisztus megváltó műve újjáteremt minden embert, aki hatni engedi magában Jézus működését, szeretetét. Ereje először a kereszttségben ér el bennünket, az hozza meg számunkra az új életet: „A kereszttségben eltemetkeztünk vele a halálba, hogy, miként Krisztus az Atya dicsőségéből feltámadt a halálból, úgy mi is új életre keljünk” (Róm 6,4); „Istenünk . . . megmentett minket, nem azért, mert igazak voltunk tetteink, hanem irgalmasságból, s a Szentlélekben való újjászületés és

megújulás fürdőjében, akit Üdvözítőnk, Jézus Krisztus által bőven árasztott ránk" (Tit 3,4-6).

Újjászületésünk ebben a fürdőben nem csupán egyetlen alkalommal történő esemény, mint ahogy az fizikai belépésünk a világba, hanem állandó folyamat: a keresztség nem egyszeri új élet fürdője, de igazi örök ifjúság forrása számunkra. Állandóan születünk Krisztusban, és amint maga „Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké” (Zsid 13,8), úgy a Krisztusban való folytonos születésünk állandó lelki ifjúságot ad számunkra: „Bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul” (2Kor 4,16).

Ez a folytonos újjászületés nem könnyű folyamat. Naponta szülési kínokat kell elszenvednünk, hogy megszülessék bennünk az új ember: „Sírtok majd és jajgattok, . . . szomorogtok, de szomorúságotok örömmre változik. Az asszony is szomorú, aki szül, mert elérkezett az órája. Amikor azonban megszületik a gyermeke, azon való örömeiben, hogy ember született a világra, nem gondol többé gyötrelmére” (Jn 16,20-21). A tegnap kínja a ma anyja, mai életem Krisztusban a tegnap gyermeke. Amint Krisztusnak kereszthalálába került a mi megváltásunk, úgy nekünk is bizonyos értelemben mindennapos meghalás az újjászületés ára: „Tudjuk, hogy a régi embert bennünk azért feszítették vele (Krisztussal) együtt keresztre, hogy a bűnös test elpusztuljon, és ne szolgáljunk többé a bűnnek” (Róm 6,6); „Meghaltunk annak, ami fogva tartott, s ezért új lélekkel szolgálunk, nem az elavult betű szerint” (Róm 7,6).

E küzdelem során új, krisztusi normák szerint megélt emberséget kell kivócsolnunk mindennapjaink számára: „Vessétek le a régi embert szokásaival együtt és öltöztök fel az újat, aki állandóan megújul Teremtőjének képmására, a teljes megismerésig” (Kol 3,9-10); „Korábbi életmódokkal ellentétben vessétek le tehát a régi embert, újuljatok meg lélekben, hogy magatokra tudjátok öltetni az új embert, mely Istenhez hasonlónak lett teremtve” (Ef 4,24; vö. Róm 12,2; 1Kor 5,7-8).

* * *

A két imént idézett szöveg egybehangzó kifejezéspárja – „Teremtőjének képmására”, „Istenhez hasonlónak lett teremtve” – az ember megújulásának igazi értelmére utal. Amint a gyermek hasonlít szüleiére, úgy hasonlítunk mi is Istenre azért, mert Isten gyermekei vagyunk. Megújulásunk csakugyan születés, új születés Istentől Krisztusban. E születés révén nemcsak mint teremtmények vagyunk gyermekei a Teremtő Istennek, hanem Jézus istenfiúságában részeseink: úgy lesz Isten az Atyánk, mint ahogy Ő Jézus Atyja.

Ez a csodálkozó, örömteli, nagyszerű felismerés járja át a páli leveleket és János írásait: Isten gyermekei vagyunk! A római levél összekapcsolja isten-gyermekségünk témáját az egész teremtés megújulása gondolatával: „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljeteek, hanem a fogadott fiúság Lelkét nyertétek el, általa szólítjuk: Abba, Atya! A Lélek maga tesz tanúságot lelkünkben, hogy

Isten fiai vagyunk. Ha pedig gyermekei, akkor örökösei is, Istennek örökösei, Krisztusnak társörökösei ... Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását ... Az egész természet együtt sóhajtozik és vajódik mindmáig" (Róm 8,14-17.19.22). Bár már most is Jézus bizalmas megszólításával „Abba”-nak nevezhetjük Istent, míg ebben a világban élünk, egészen a végső parúziáig, sohasem vagyunk teljesen, befejezetten, végérvényesen Isten fiai: mindig van bennünk még valami a „rég ember”-ből. Csak ahogy tisztulunk Krisztusban s hozzá mind inkább hasonlóvá válunk, úgy leszünk egyre inkább, egyre teljesebben Isten gyermekei. Azt találjuk tehát itt is, amit már fentebb említettünk: születésünk Istenben nem egyszeri esemény, hanem állandó folyamat. Ebben az életben egyszerre vagyunk is Isten fiai meg nem is, azok vagyunk, de nem teljesen. Ezért állandó forró vággyal várjuk a majd csak az Atya végső ölelésében befejezetté váló istengyermekségünket: „Bensőkben hordozzuk a Lélek csíráit, sóhajtozunk és várjuk a fogadott fiúságot, testünk feltámadását" (Róm 8,23). Az, amit most birtoklunk, már valóságos istenfiúság, mégis végső, befejezett formájához hasonlítva csírának tűnik csupán: „Ennek az életnek a szenvedései ... nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, amely majd megnyilvánul rajtunk" (Róm 8,18). Mivel pedig születésünk állandó folyamat, Isten kegyelme állandó gyermeki frissességgel, ártatlansággal, mondhatnánk hamvaszággal, s ugyanakkor a fiatalság duzzadó erejével tölt el bennünket.

Az efezusi levél „nyitánya", ez a széles folyó lassú hömpölygéséhez hasonló himnusz istengyermekségünket az üdvösségtörténet tényeinek nagy összefüggéseibe állítja be: Isten Jézus Krisztusban kiválasztott minket „a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte, szeretetből arra rendelve bennünket, hogy Jézus Krisztus által, akarata tetszése szerint gyermekeivé legyünk, hogy magasztaljuk dicsőséges ajándékát, amellyel szeretett Fiában jóságosan megajándékozott minket" (1,4-6). Ugyanennek a levélnek második, buzdító felében Pál figyelmeztet bennünket az istengyermekségből folyó kötelezettségre: „Kövessétek tehát Isten példáját, mint szeretett gyermekei, és éljetelek szeretetben, ahogy Krisztus szeretett minket" (5,1-2; vö. Fil 2,5). Az Atya és gyermek közötti hasonlóság témája itt további motívummal gazdagodik: akkor válunk hasonlóvá az Atyához, ha úgy szeretünk, ahogyan Krisztus szeretett. De ez a hasonlóság nemcsak a Krisztusban történő születésünkből fakadó tény, hanem ránk háruló feladat is. Kosztolányi írta valahol, hogy negyven éves korában az ember már felelős saját arcvonásaiért. De talán igaz ez már fiatalabb korban is, és inkább Oscar Wilde-nak van igaza, aki a „Dorian Gray arcképe" című regényében azt meséli el, hogyan ölt ifjú hősének rejtekhelyen őrzött arcképe minden bűnös tett után egyre gonoszabb arcvonásokat. Nekünk ennek fordítottjára kell törekednünk: Istennek tetsző tettekkel egyre inkább Istenhez hasonlóvá kell tennünk istengyermeki lelkünk arcvonásait. Kis változtatással, új szempontból nézve, ugyanezt a tanítást olvassuk a Róm 8,29-ben is, ahol, mintegy visszhangként a Róm 8,14-24 versekben kifejtett gondolatokra, Pál arról beszél, hogy Isten gyermekei a Fiú testvérei, és így a Fiúhoz

kell hasonlóná válniok: „Akiket (Isten) eleve ismert, azokat eleve arra rendelte, hogy Fiának képmását öltsek magukra, így ő lesz az elsőszületett a sok testvér között.“

János evangéliumának Prológusa szintén mint az üdvösségtörténet egyik fontos eseményét szemléli Isten gyermekeivé válásunkat: „A kik befogadták (az Igét), azoknak (az Ige) hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek, azoknak, akik hisznek nevében, akik ... Istenből születtek“ (1,12-13). Az első János-levélnék egyik kedves témája az istenfiúság. Ez Isten irántunk való nagy szeretetének legbeszédesebb jele: „Nézzétek, mekkora szeretettel árasztott el bennünket az Atya: Isten gyermekeinek hívnak minket és azok is vagyunk“ (3,1). És ha már mostani istengyermekségünk is nagy ajándék, ez még növekedni fog bennünk egészen a teljes hasonulásig: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk már, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van“ (3,2). Tetteink jósága Jánosnál nem annyira az istengyermekségből folyó morális kötelezettség, mint inkább annak természetes következménye. Isten gyermeke hiszi, hogy Jézus a Krisztus (5,1), nem vétkezik (3,9; 5,18), hanem igazságot cselekszik (2,29; 3,10), legfőképpen pedig szereti testvérét (3,10; 4,7; 5,1). Istenfiúságunk tehát a minden gonoszság feletti győzelem kulcsa: „Mindenki, aki az Istentől született, legyőzi a világot“ (5,4).

Összegezve az elmondottakat, talán nem túl nagy merészség azt állítani, hogy amit Isten Fiának mond: „Fiam vagy, ma nemzettelek“ (Zsolt 2,7; Apcs 13,33; Zsid 1,5; 5,5), az átvitt értelemben miránk is áll: minden nap, minden egyes „ma“ során állandóan Isten gyermekeivé válunk. Isten szavának minden új olvasása, szentségeinek minden új vétele újra és újra, egyre tökéletesebben Isten fiaivá, leányaivá tesz bennünket: „Nem pusztulásra ítélt, hanem elpusztíthatatlan magból születtetek újjá, az Isten élő és örök szava által. Mert ... az Úr szava örökké megmarad“ (1Pét 1,23-24; vö. 1Jn 3,9). Isten élő és életet adó, semmiből létet előhozó, örökké megmaradó szava keltett bennünket életre. Amint ez a szó, ez a mag nem láthat pusztulást, úgy nem láthat romlást, elmulást, öregedést annak gyümölcse sem, ami mi vagyunk.

Istennek nem úgy vagyunk gyermekei, mint természetes szüleinknek. A szülők szerető gondoskodással törődnek gyermekeikkel, de a gyermek születésétől fogva már önálló, szüleitől független létező, szülei nem állnak vele állandó biológiai kapcsolatban. A szülő és szülővesszők (Jn 15,1-8) képe szerint Krisztusban az Atyával állandó élő, éltető élet-kapcsolatban állunk. A kegyelem rendjében nincsen Krisztustól különálló életünk. Krisztus révén állandóan egyik vagyunk az Atyával, Tőle kapunk életet, erőt. Elszakadni Tőle annyi lenne, mint meghalni. Ez az állandó élő szeretet-kapcsolat a forrása erőnk és ifjúságunk saséhoz hasonló (Zsolt 103,5) megújulásának.

* * *

A keresztyén magatartás gyermeki, de nem gyermeteg. Tisztán kell látnunk ezt a követelményt az evangéliumi gyermekség lelkületének helyes megértésé-

hez. Maga Jézus, aki tanításában a gyermekké válás meglepő ideálját állította hallgatói elé, a gyermekséget nem tekinti mindenestül pozitív, követendő normának. Egy alkalommal a gyermekes viselkedésmódot, mint negatív példát említi: kortársait, akik különböző – egymásnak ellentmondó – ürügyekkel Keresztelő Jánost is és Jézust is elutasítják, éretlen, pillanatnyi szeszélyeiket követő, utcán játszadozó gyerekekhez hasonlítja (Mt 11,16; Lk 7,32).

Pál, szóhasználatát tekintve, nem annyira a lelki gyermekség, mint inkább a keresztény nagykorúság tanítója: nincs sok jó szava a gyermeki állapotról. Számára a gyermekség negatív életszakasz, szükséges közbülső állomás, amelyen át kell jutnunk, hogy elérjük az érettséget. A felnőtt bizonyos lenézéssel elveti magától a beszéd, gondolkodás, ítélet gyermekes módját (vö. 1Kor 13, 8-13). Másutt úgy állítja szembe a gyermekkort a nagykorúsággal, mint szolgálást a szabadsággal: „Amíg az örökös kiskorú, semmiben sem különbözik a szolgától, jóllehet mindennek az ura” (Gal 4,1).

Az üdvösségtörténet távlatában Krisztus eljöveteleig az egész emberiség kiskorú gyermek volt, s csak az idők teljességében vált nagykorúvá: „Amíg kiskorúak voltunk, a világ elemeinek szolgálatában álltunk. De amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született, és ő alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgaságából, hogy a fogadott fiúságot elnyerjük. Mivel az Isten fiai vagytok, a Fia Lelkét árasztotta szívünkbe az Isten, aki őt így szólítja: Abba, Atya! Tehát nem vagy többé szolgál, hanem fiú, s ha fiú, akkor Isten kegyelméből örökös is” (Gal 4, 3-7). Pál szemléletében tehát az ember akkor válik nagykorúvá, amikor Isten fia lesz, éppen a fiúvá válás teszi nagykorúvá.

A lelki fejlődésben minden egyes kereszténynek túl kell nőnie a gyermekkoron. Ezt vannak hivatva előmozdítani az Egyházban a különféle szolgálatra rendelt elöljárók: az ő hivatásuk, hogy „fölépítsék Krisztus testét, amíg mindnyájan el nem jutunk a hitben és az Isten Fia megismerésében az egységre, és meglett emberré nem leszünk, elérve Krisztus teljessége életkorának mértékére. Akkor majd nem leszünk éretlenek, akiket a megtévesztő emberi tanítás és a tévedésbe ejtő álnokság minden szele magával sodor” (Ef 4,12-14). Az elérendő tökéletességnek ez az ideálja, „Krisztus teljes életkora”, vagy a „férfikor” a szeretet gyakorlásának elsajátítása révén érhető el, – annak a szeretetnek, amely „nem szűnik meg soha” (1Kor 13,8.11). A nagykorú kereszténynek az eszménye felnőtt, de nem öregember, hanem ereje teljében levő ifjú. Pál példái, melyekkel a keresztény élet küzdelmes voltát illusztrálja, mutatják, hogy amikor az eszményi hívőre gondol, fiatal férfi képe áll a szeme előtt: erőteljes atléta (versenyfutó, boxoló: 1Kor 9,24-27) vagy a római légiók harcra készülő katonája (Ef 6,10-17).

Bár Szent Pál a gyermekség hasonlatát leveleiben következetesen negatív példa gyanánt alkalmazza, mégis az ő tollából olvashatjuk a keresztény evan-

géliumi gyermekség és érettség egységének, a kettő együttes birtoklása szükségességének legszebb, legtömörebb megfogalmazását: „Testvérek, értelem dolgában ne legyetek gyermekek. Csak a gonoszság terén maradjatok kiskorúak, gondolkodásokban azonban legyetek felnőttek” (1Kor 14,20). Annak az evangéliumi kettős követelménynek az alkalmazása ez a tanács, amit Jézus így fejezett ki: „Nézzétek, úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé. Legyetek tehát okosak, mint a kígyók, és egyszerűek, mint a galambok” (Mt 10,16).

* * *

Az igazi keresztény azért marad mindig fiatal, mert lélekben gyermekké vált, magáévá tette és életében „aprópénzre váltotta” az evangéliumi lelki gyermekség ideálját. A lelki gyermekség nem egyéb, mint istenfiúságunk megélése a legnagyobb mértékben, a legradikálisabb módon, – nem egyéb, mint teljesen hasonlónak lenni Jézushoz, a legérettebb és leggyermekibb Emberhez, akinek egész egzisztenciája kimerült a pusztán tényben, hogy Ő az Atyának Fia. A lelki gyermek eszménye, Jézus példájához hasonlóan, a szegénnyé válás, kicsivé válás, az egészen kiüresedés eszménye. Az „Isten szegénye” kifejezéssel megfogalmazott ószövetségi emberideál Jézus szótárában „gyermek” néven szerepel. Mert a gyermek még inkább másoktól függ, másoknak kiszolgáltatott, mint a szegény. A kisgyermek a szegény „par excellence”, a gyökeres megfosztottság, teljes erőtlenség állapotában levő ember. A tanítványnak tudatában kell lennie, hogy Isten előtt nincstelen, erőtlen, kifosztott, s ugyanakkor keserűség nélkül, örömmel el kell fogadnia a szegénységnek ezt az állapotát, mindent az Atyától kell várnia, elfogadnia. Ez a szegénység a tanítvány alapvető lelki magatartása. A gyermeknek a szegénnyel való azonosítása azt mutatja, hogy amit Jézus példának állít a gyermekben, az se nem az ártatlanság, se nem pusztán az engedelmesség vagy egyszerűség, hanem az alázat és kiüresedtség, amely nyitott, bizalommal teli szívvel ajándékként fogad el mindent az Atyától.

Ha az Ószövetségben Isten szavát csak az „Isten szegénye” tudta meghallani, Isten végleges szavát, a názáreti Jézusban emberré lett Szót csak a gyermek képes felfogni. Jézussal Isten végső üzenete, utolsó és maradandó, mindig új, mindig fiatal Szava tört be előregedett, romlást, elmúlást, halált hozó világunkba, s azt csak az erre az új szóra fogékony, fiatal lelkek tudják magukévá tenni. „Abban az órában Jézus kitörő örömmel dicsőítette az Istent a Szentlélekben, ezekkel a szavakkal: ‚Dicsőítlek, Atyám, ég és föld Ura, hogy elrejtetted ezeket (az ország titkait) a bölcsek és okosak elől, és kinyilvánítottad a kicsinyeknek’ ” (Lk 10,21). Az idézetben a „kicsinyek”-nek megfelelő görög szó olyan kicsi gyermeket jelent, aki még beszélni sem tud, akit mindenre tanítani kell, aki csak kapni képes, akinek egész lénye alakításra, befogadásra van beállítva. Ilyen kicsinnyé válni annyit jelent, mint elismerni tudatlanságunkat, engedni, hogy Isten tanítson, ő adjon nekünk fényt, meleget, értelmet. Az ilyen gyermeki lélek az a jó termőföld, mely gazdag termést hoz. De Isten szava

alakítja is az azt befogadó talajt: „Ti már tiszták vagytok, a tőlem kapott tanítás hatására” (Jn 15,3). Ez a nyitottság Isten felé, ez a tanulékonyság, alakíthatóság, hajlékonyság Isten gyermekének, a mindig fiatal kereszténynek egyik fő jellemvonása.

Hallatlan dolgot művelt Jézus, amikor Izrael Istenét a családon belül használt bizalmas megszólítással „Abba”-nak, édesapának nevezte. A megszólítás egyszerre juttatta kifejezésre gyermeki lelkületét és bizalmas fiúi kapcsolatát az Atyával. Amikor a Lk 10,21 versben mindjárt a bizalmas „Atya”, „Abba” megszólítás után a kicsinyekről szól, az összefüggés Isten atyai kapcsolatát a kicsinyek felé is sejteti. Talán éppen amiatt ujjong Jézus kitörő örömmel, hogy Isten családja új gyermekekkel gyarapszik. Hisz nem a szülő tanítja a szólni sem tudó kisgyermeket beszélni? S éppen a titkok kinyilvánítása nem szóra, értésre tanítás tevékenysége? A következő vers a legintimebb szülő–gyermeki kapcsolatról szól: „Senki sem tudja, hogy ki a Fiú, csak az Atya, és hogy ki az Atya, azt csak a Fiú vagy akinek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni” (Lk 10,22). Minden jel arra mutat, hogy a „kicsinyek” szó itt nemcsak egyszerűen kisgyermeket, hanem istengyermekeket jelent.

Ha a gyermekek a kinyilatkoztatás letéteményesei, az Isten országa felé is a gyermek magatartását kell tanúsítanunk. „Kisgyermeket hoztak hozzá, hogy tegye rájuk a kezét. De a tanítványok elutasították őket. Amikor Jézus észrevette, helytelenítette. „Hagyjátok – mondta –, hadd jöjjenek hozzám a kicsinyek, ne akadályozzátok őket. Igazán mondom nektek, aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy gyermek, nem jut be oda.” Aztán megölelte őket, és kezét rájuk téve megáldotta őket” (Mk 10,13-16). A kulcsszó a „fogadja”: egészen szenvedő értelmű elfogadást, befogadást jelent, éspedig a jelenben. Az Ország elsősorban ajándék, kegyelem, s úgy is kell fogadnunk, mint ajándékot: ugyanazzal a bizalommal, alázattal, amellyel egy gyermek fogadja a szüleitől mindazt, amire szüksége van. Az Országot nem lehet meghódítani, bevenni, mint egy várat, nem lehet érdemekkel megvásárolni, csak ingyenesen, ajándékként kapni. Jézus egy hasonló mondásában ezt olvassuk: „Úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot” (Lk 12,32). Egy ilyen atyai kezdeményezés előtt az ember részéről a válasz egyedül a hálás elfogadás lehet.

Az Ország befogadása a jelenben történik. Mert Isten országa nem azonos a mennysországgal, az már itt a földön jelenlevő, működő, hatékony valóság: „Az Isten országa közöttetek van” (Lk 17,21); „A mennyek országa kézzel elérhető közelségben van” (Mt 4,17). Ezt az itt és most aktívan jelenlevő, kovászként működő országot csak fiatalos, gyermeki lelkű ember képes befogadni. A „nem jut be oda” szavak kategórikus kijelentést foglalnak magukban: a gyermekhez való hasonlóság nélkül lehetetlen belépni az Országba. Más összefüggésbe helyezve, Máté másutt ugyanezt a követelményt még világosabban kifejezi: „(Jézus) azt mondta: „Bizony mondom nektek, ha nem változtok meg, s nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be a mennyek országá-

ba. Aki tehát megalázza magát, mint ez a gyermek, az a legnagyobb a mennyek országában' " (Mt 18,3-4).

* * *

Mit jelent fiatalnak lenni? Valaki ezt egyszer úgy határozta meg, hogy fiatal az, akinek több a terve, mint az emléke. Azaz aki számára fontosabb a holnap, mint a tegnapi. A zsidóknak a pusztában mindennap csak egy napra való manát volt szabad gyűjteniök. Jézus úgy tanított bennünket imádkozni, hogy csak azt kérjük, adja meg az Úr mindennapi kenyerünket ma. Az Isten embere, amikor egész egzisztenciájával bizalommal Istenre hagyatkozik, tudja, hogy mindig megkapja, amire szüksége van. Nem kell aggódnia sem étele-itala, sem ruhája miatt (Mt 6,25), sem gondjai miatt (Fil 4,6), sem kincsei miatt, mert egyetlen kincse az Úr (Mt 6,19-21). Az Isten embere fiatal, mert a holnap embere. Mint Isten munkatársa, az Atya dolgaiban fáradozik, s aggodás nélkül, egész lényével, szíve minden vágyával a holnapnak feszül: az egyszerű holnapnak, amely a más követi a maga apróbb-nagyobb feladataival, és újabb találkozást ígér Istennel, és az utolsó, nagy, véget nem érő, örök Holnapnak: „A lélek és a menyasszony hív: Jöjj el! . . . Jöjj el, Uram Jézus!” (Jel 22,17.20).

Békési István

A FIÚK VÁROSA

1948. május 15. Egy 62 éves amerikai pap a betegek kenetét veszi fel a berlini katonakórházban. Elvégződött a szertartás, elhangzott a végső Amen. „Amen” – feleli Father Flanagan, és ezzel a szóval kezünkbe adta a kulcsot az ifjúság, főleg az elveszett fiatalok érdekében felörlődött áldozatos életének megértéséhez.

Halálhírére a Fiúk Városának nevelői és a fiatalok egy családként siettek a kápolnába imádkozni az alapítóért. Hazavárták, de már csak zárt koporsóját kapták vissza. Ott van az ma is a Fiúk Városa kápolnájában, gyermekeihez közel. Rajta az egyszerű felirat: „Father Flanagan, a Fiúk Városa alapítója. Szerette Krisztust és szerette az embereket. 1886. júl. 13.–1948. máj. 15.”

Nevét és művét már életében széltében-hosszában ismerték. Nemcsak a hívő világ és nemcsak Amerika. Oursler Fulton és Will – apa és fiú – „Father Flanagan of Boys Town” (A Fiúk Városáról nevezett Flanagan atya) címmel írta meg méltó életrajzát.

Nagy utak kis vándora

A kicsiny és akkor még nem is szabad, anyagiakban mindig szegény, de lelkiekben gazdag Írországból indult el a kis Edward Josef Flanagan. Apja,